

„Rozsudek“

(Příspěvek k historickému vývoji české procesní terminologie.)

Vladimír Růžička

Původně, v době obyčejového práva bylo soudní rozhodnutí označováno výrazem „nález“, protože před kodifikací českého zemského práva soudcové na zemských (šlechtických) soudech právo skutečně svobodně nalézali, tj. stanovili, přihlížejíce jen k dosavadnímu obyčeji a starší judikatuře, co je v konkrétním případě právem, čili, jak má být určitá rozepře soudem rozhodnuta. Je to, jak ukázal V. Vaněček (Dějiny státu a práva v Československu do roku 1945, Praha 1946, str. 223) „dobrá ukázka toho, jak vůle úředních představitelů šlechty, jakožto vládnoucí třídy, stávala se přímo právem“.

Při zpracování hesla „rozsudek“ bylo zčásti postupováno podle „Pravidel HSPu“, na něž se zároveň odkazuje. Zejména při rozdělení zpracovávaného hesla na zvláštní případy heslového slova (substantivní spojení) a část frazeologickou, stejně i při užívání některých grafických znaků (Právněhistorické studie II/1956, str. 73, III/1957, str. 275 a násl. a VIII/1962, str. 282). Některá substantivní spojení (bez výkladu) jsou vyložena u ekvivalentu uvedeného vždy na prvním místě (např. r-ek ob contumaciam, r. kontumační, nebo r-ek hlavní, r. konečný). Jinde je pak význam jasný již z textu. Podobně bylo postupováno i při zpracování části frazeologické.

R o z s u d e k *rozsud*, *decisi*, *konec*, *nález*, *nálezek*, *nalezení*, *odvêt*, *ortel*, *ortelování*, *přísud*, *přísudek*, *resolucie*, *rozdělení*, *rozeznání*, *rozhad*, *rozhod*, *rozhodnutí*, *rozkaz*, *rozkaz právní*, *rozkázání panské* (vladycké), *rozsouzení*, *sentence*, *úsud*, *úsudek*, *výpověď*, *výpověď právní*, *vyrčení*, *výrok*, *výrok rozhodčí*, *adinventio*, *adinventum*, *adiudicato*, *arbitratio*, *arbitrium*, *arbitrium proborum*, *cognitio*, *cognitio dominorum*, *consultum*, *decisio*, *decretum dominorum*, *iudicamen*, *edictum baronum*, *inventio*, *inventum*, *iudicatum*, *iudicium*, *iurisdicium*, *pronuntiatio*, *sententia*, *Aussage*, *Ausspruch*, *richterlicher Ausspruch*, *Befund*, *Beiurteil*, *Bescheid*, *Decision*, *Dekret*, *Entscheid*, *Entscheidung*, *Entschliessung*, *Erkenntniss*, *Erörterung*, *Kognition*, *Ratschlag*, *Ratschluss*, *Rechtsspruch* (-urteil), *Resolution*, *Sentenz*, *Schiedsspruch*, *Spruch*, *Spruchbrief*, *Urteil*, *Urteilsbrief* (-spruch), *Urteilung*, *Zuerkennung*, *Zuspruch* 1. a) *v procesu civilním: soudní rozhodnutí o žalobcově nároku vynesené po předchozím řízení*, b) *v procesu trestním: výrok soudu po předchozím řízení o tom, zda obžalovaný je či není vinen trestným činem* Ohflgl II 31: kdež ta pře skrze rozsudek váš konec a miesto vzieti má; RTT I 143 (1456): A též se přihází i po nálezu neb po rozsudku, když kdo z malého dluhu . . . pohání . . . , že . . . vedle nálezu plniti nechce . . . ; VŠ IX 1 204 414: Podlé při a spravedlností nebo nespra-

vedlností a průvodův, ne podle přiezně, nepřátelství, hněvu, závlstl nebo jiného jakéhož kolí nakaženle rozsudkové se dějí; Kold B 86 81; Ortel, nález, rozsudek aneb veypověď nic jiného není, nežli té věci, o kterouž strany před soudem mezi sebou odpor měly, rozdělení, rozsouzení a spravedlivé vedle práva rozeznání; Ib 82: V našem českém jazyku mezi rozsudkem a nálezem tento rozdíl jest, že rozsudek aneb ortel obyčejně slove ten rozsudek, kterýž se na právo psané, na statutum, na obyčejnou zvyklost, aneb na průvod stran od práva děje, a tím a takovým rozsudkem že se strana odsuzuje. Ale kdyžby práva psaného nebylo a žádného k tomu předešle podobného rozsudku na to by se nenacházelo: tehdy, poněvadž ten a takový rozsudek v nově se děje a jím se teprv, co by za právo při tom držáno býti mělo, jako vyměřuje, tak aby lidé právem v nově nařízeným potomně se spravovali, nález slove, totiž jakoby řekl: právo v nově nalezené; OZZM 50 71; Ther 1769 66 1; OŘS 1781 § 248 X 1848: V každém rozsudku mají všickní oučastníci... tak... jmenování býti, aby budoucně žádná pochybnost nemohla povstati... náleží i předmět, o kterýmž pře vedena byla v rozsudku... zřetelně... vysloviti; ŘZ 25/1850 § 1; ŘZ 113/1895 § 390: Když rozepře podle výsledků provedeného líčení a provedených důkazů jest zralá ke konečnému rozhodnutí, soud vynéstí má toto rozhodnutí rozsudkem...; Sb 121/1920 § 101: Rozsudky vyhlašují se jménem republiky; Hora II 378: Rozsudkem rozhoduje soud spor ve věci samé, vyslovuje se o samém nároku žalobním; 2. *právo rozhodovati* GCech-Art XXXII(1739): vrchní dohlížení a rozsudek vesměs vrchnosti neb magistrátu přináleží; 3. *soud, soudní rok* SAB rkp 3622 PK Obora 150a (1619): Léta 1619 při rozsudku držaném stalo se porovnání mezi nápadníky...; ♦ ~ *a p p e l l a r n í* appellatorisches Urteil, r. odvolací AČ XXV 135 (1786): Přítomný cí. král. appellarní stvrzující rozsudek král. komornímu prokuratorovi v zástupu panství Litomyských svobodníků k povědomosti tímto se dodržuje; ~ *c í r k e v n í* rozsudek vynesení církevním soudem Hobza Po 107: Rozsudkem církevním naproti osobám duchovním slibuje se ohledně výkonu pomoc se strany státní; Boh XVII a 11698 (1935); ~ *c i v i l n í* Civilurteil, rozsudek vynesení ve věcech občansko-právních ŘZ 25/1850 § 411: Nález soudu trestního v příčině náhrady má jako každý rozsudek civilní ten účinek, že ten, komu náhrada jest přisouzena,... žádati může soudce civilního za dopomožení práva; ~ *o b c o n t u m a c i a m* r. kontumační VoČP 161(1851); ~ *č á s t e č n ý* r. dílčí, Theilurteil, rozsudek vydaný jen o části sporné věci zralé k rozhodnutí ŘZ 113/1895 § 391: Jestliže některé z několika v téže žalobě vznesených nároků neb jestliže část nároku výslovným uznáním se strany žalovaného přestaly býti sporné, soud vzhledem k tomuto nároku nebo k této části může ihned přikročiti ku konci jednání a k vynesení rozsudku (rozsudek

částečný) ... Částečný rozsudek může také býti vydán, když při podání žaloby na vzájem toliko žaloba neb žaloba na vzájem je zralá k rozhodnutí; ∞ *d e l i b a č n í* Delibationsurteil *rozsudek, jímž se vyslovuje připustnost exekuce na základě rozsudku cizozemského soudu* KaHe Názv 222; ∞ *d í l ě í r.* částečný VeSl IV 133—134: Rozsudek dílčí sluší vynésti: ... namítá-li žalovaný pohledávku, jež hodí se ku kompensaci ..., lze dílčím rozsudkem rozhodnouti jen o nároku žalobním, jakmile je zralým k řešení. Tento dílčí rozsudek vynese se s výhradou rozhodnutí o pohledávce vzájemné ...; ∞ *d i s c i p l i n á r n í* Disziplinar-entscheidung (-erkenntnis) *rozhodnutí disciplinární rady advokátů o poklesku advokáta* Hora II 47: ... právo odvolati se z discipl. rozsudku přísluší nejenom obviněnému advokátu ..., zástupci komory ..., nýbrž i soukromým osobám, k jichž žádosti bylo discipl. řízení zahájeno ...; ∞ *d o p l ň o v a c í* Ergänzungsurteil ŘZ 113/1895 § 423: Jestliže v rozsudku opominut byl nárok, o kterém ... mělo býti rozhodnuto ..., rozsudek budiž doplněn dodatečným rozhodnutím (rozsudek doplňovací); ∞ *h l a v n í r.* konečný, r. jistý, r. místní Kold B 86 82: aneb jsou sententiae definitivae, to jest jistí, místní, hlavní a koneční rozsudkové ...; ∞ *o h r d l o r.* k smrti Term 1850 185; ∞ *i n c i d e n č n í r.* mezitímní, Inzidenzurtell Term 1850 106; KaHeNázv 573; ∞ *j i s t ý r.* hlavní; ∞ *k l a s i f i k a č n í r.* roztřední, Klassifikationsurteil *rozsudek určující pořadí pohledávek konkursních věřitelů* VoČp 172 (1851); Strany třídy nařknutí se však prokazateli ukazuje k rozsudku klasifikačnímu, jenžto co nejdříve vyjde; KaHeNázv 616; ∞ *k o n e č n ý r.* hlavní, sententia definitiva, sententia finalis, abschliessendes (endgiltiges) Urteil, definitive Entscheidung, End (Haupt)-entscheidung (-erkenntnis), Endurteil *rozsudek, jímž se rozhoduje konečně celá sporná záležitost* LC IV 62 (1464): ... páni našli: poněvadž se ještě mezi nimi o tu věc konečný rozsudek nestal, že Václav nemá tomu póhonu odpovídati; AČ XI 121(1508); VOČP 195(1851): Ve vazbě vyšetřovací má držán býti Martin Snop až do konečného rozsudku; ŘZ 113/1895 § 390: Když rozepře podle výsledků provedeného líčení a provedených důkazů jest zralá ke konečnému rozhodnutí, soud vynésti má toto rozhodnutí rozsudkem (rozsudek konečný); Hora II 388: Rozsudek je konečný, když soud, jenž jej vydává, jím spornou věc vyřizuje pro sebe konečně, takže se už s ní zabýváti nebude; ∞ *k o n t u m a č n í* právo stané, r. ob contumaciam, r. pro nestání, r. pro zmeškání, r. zameškaní, Contumazurteil, Versäumnisurteil, Versäumungsurteil *rozsudek odsuzující stranu, jež zameškala nutný procesní úkon (nedostavila se ke stání, nebo nepodala včas odpověď na žalobu)* Term 1887 53; Nečas Názv 37 (1893); VESl IV 132: Rozsudky kontumační, jež vynáší soudce, když jedna nebo druhá strana sporná k stání se nedostavila neb v řízení písemném lhůtu promeškala ...; ∞ *k r á l o v s k ý* rozhodnutí krále RTT I 163 (1490): ... tu páni a vladyky

in pleno iudicio nahledše pilně v ten rozsudek královský a v žalobu jeho, ... invenerunt pro iure ...; AČ X 507(1498); ~ *magistrátní rozsudek vyneseny magistrátním senátem* PelTa) 50(1848): ... žádaná přípověď ... počátek sporu jest, jenž ... rozsudkem magistrátním ... rozhodnut jest ...; ~ *quoad materialia rozsudek meritorní (ve věci samé)* Vo ČP 172(1851); ~ *mezimluvní* r. meztímní Term 1850 108 a 256; ~ *mezirčelný* r. meztímní, předrozhod Ther 1769 37 3: ... proti takovému tak stíženému vyšetřovanci častěj mučení prostředkem předrozhodu aneb mezyrčelného rozsudku uznáno býti musí ...; ~ *mezisporný*, r. meztímní, r. v mezisporu Term 1850 106; ~ *v mezisporu* r. meztímní, r. mezisporný Nečas Názv 89(1893); ~ *meztímní předrozhod*, r. incidenční, r. mezimluvní, r. mezirčelný, r. mezisporný, r. v mezisporu, r. o postranní při, r. vedlejší, Inzidenzurteil, interlocutorisches Urteil, interlocutoria, Zwischenurteil *rozhodnutí o některé vedlejší otázce před vydáním rozsudku konečného* ŘZ 113/1895 § 393: Když v právní rozepři nárok důvodem a obnosem jest sporný a líčení nejprve toliko vzhledem k důvodu jest zralé k rozhodnutí, soud může nejdříve rozsudkem rozhodnouti o důvodu nároku (rozsudek meztímný); Hora II 164: Rozhodnutí toto může se státi buď ve výroku rozsudku konečného, ... anebo v rozsudku meztímním, jenž bude vydán před rozsudkem konečným; ~ *místní* r. hlavní; ~ *mocný* r. rozhodčí, r. ubrmanský, arbitrium, sententia arbitri, schiedsrichterliches Urteil, Schieds-spruch(-urteil) AČ XX 276(1465): poněvadž se ... Jan psaním svým k Hanušovi na mocný rozsudek podává; KapKnop II 230 (1535): ... podle zřízení zemského na krále ... sú se odvolali a král ... s vuolí obú stran téj pře na p. hejtmana a pány sůdce markrabství Moravského ... k mocnému rozsudku podati jest ráčil, ...; ~ *napadený* r. v odpor vzatý, angefochtenes Urteil *rozsudek, proti němuž byl podán opravný prostředek* KaHeNázv 1321; Váž XXV 83/18435 (1943); ... bylo napadený rozsudek zrušiti ...; ~ *nerovný* sententia iniqua, ungleicher Erkenntniss, *rozsudek nesprávný, nespravedlivý* Ther 1769 20 2: ... soudcové skrze to k nerovnému rozsudku by přivedeni byli ...; ~ *pro nestání* r. kontumační Term 1850 46; VoČP 128(1851): ... exekuční vklad a vyznamenání rozsudku pro nestání proti Maximiliánu Kozovi ... byly povoleny; ~ *odpírací* Aberkennungsurteil *rozhodnutí odplácí nějaký nárok* KaHeNázv 3; ~ *v odpor vzatý* r. napadený ŘZ 113/1895 § 483: Změna žaloby, na níž rozsudek v odpor vzatý se zakládá není dopuštěna ani se svolením odpůrcovým; ~ *odsuzující* kondemnatorisches Urteil, Verdammungsurteil, *rozsudek, jímž se žalovaný uznává vinným podle žaloby* ŘZ 119/1873 § 281: Stížnosti zmatečné užití se může proti rozsudku obžaloby zprošťujícímu jen na škodu obviněného, proti rozsudku odsuzujícímu však k jeho prospěchu i na jeho škodu ...; Sb. 102/1922 str. 392 § 8: ... a to nehledě k jakémukoli odsuzují-

címu rozsudku, jež snad vynesl některý kořistní soud bývalého mocnářství...; ~ o d v o l a c í r. appellární, Appellationsurteil, Berufungsent-scheidung *rozsudek odvolací instance* Term 1850 13; VoČP III/2 92 (1860): ... ohlašuji dovolání proti tomuto odvolacímu rozsudku; ~ o s v o b o z o - v a c í r. osvobozující, r. propouštěcí, r. zprošťující, freisprechendes (los-sprechendes) Urteil, Lossprechungsurteil ŘZ 25/1850 § 376: Z rozsudku osvobozovacího může se odvolávati jen státní zástupce nebo soukromý žalobce; Ib § 468: Vykonávání rozsudků osvobozovacích nebo propouště-cích; ~ o s v o b o z u j í c í r. osvobozovací ŘZ 119/1873 § 363: ... nebo byl vynesl rozsudek osvobozující ... z té příčiny, že žádný účastník neuči-nil návrhu, jehož dle zákona potřebí: VeSl IV 140: V rozsudku osvobozu-jícím budiž v důvodech rozhodovacích přesně udáno, z kterého důvodu ... soud vynesl rozsudek osvobozující; ~ p a n s k ý decretum (edictum) ba-ronum *rozsudek zemského (panského) soudu* AČ XXXVII 344(1456): Ni-colaus ... et Katherina ... protestati sunt, když se rozsudek panský stane o to sbožie ... jestliže impetrans obdržíe králevým právem, aby na rovný díel s Kateřínú o to se dělili; LC V 207(1490); ~ p í s e m n ý r. písemně vyhotovený ŘZ 66/1873 § 79: Byl-li rozsudek vyhlášen ústně a žádá-li strana v osmi dnech za vydání rozsudku písemného ...; Hora II 382: Ode-vzdáním písemného rozsudku v soudní kanceláři k vyhotovení je soud na své rozhodnutí vázán ...; ~ p o r o t n í Urteil des Geschwornengerichtes, *rozsudek porotního soudu (výrok porotců o vině a na jeho základě vy-daný vlastní rozsudek)* ŘZ 119/1873 § 343: Proti rozsudkům porotním užití lze dvojího prostředku opravného, stížnosti zmatečné a odvolání; ~ o p o s t r a n n í p ř í r. mezitímní OZZČ D XLVI 192: Lečby v některé věci o nějakou postranní při rozsudek se státi měl ...; ~ p o t v r z u j í c í r. ztvrzující, bestätigendes Urteil *rozsudek odvolacího soudu potvrzující rozsudek nižší instance* KaHeNázv 1321; ~ p r o h l á š e n ý das verkün-dete Urteil, *rozsudek veřejně oznámený* ŘZ 113/1895 § 414: Prohlášený rozsudek budiž doručen každé straně v písemném vyhotovení ...; ~ p r o - p o u š t ě c í r. osvobozující ŘZ 25/1850 § 468: Vykonávání rozsudků osvo-bozovacích nebo propouštěcích; Term 1850 200; ~ p r v n í h o s o u d c e erstrichterliches Urteil, *rozsudek první instance* Term 1850 74; ŘZ 113/1895 § 478: Jestliže zrušen byl rozsudek prvního soudce pro zmatečnost... budiž, pokud zmatečnost sahá, vyrčeno odmítnutí žaloby; Ib § 497; ~ p ř e d c h o d n í prejudic, prejudikát, rozhodnutí prejudiciální, Präjudicat, Präjudizialentscheidung, Präjudicirung, Präjudiz, *předchozí soudní výrok (jako směrnice pro obdobné případy)* Term 1850 145; KaHeNázv 900; ~ r o z h o d ě í r. mocný, *rozsudek rozsudiho (smírčí)* KaHeNázv 1321; ~ r o z t ř e d n í r. klasifikační, r. rozřadovací, r. roztrídňovací, Designations-urteil VoČP II 216(1859): Dle rozsudku roztředního ... byla jistina pr. 4820

zl. str. . . . položena před jistinu 2600 zl. stř.; KaHeNázv 225; ∞ k s m r t i
 r. o hrdlo, r. smrti, r. na smrt, Todesurteil, *odsouzení k trestu smrti* ŘZ
 25/1850 § 349: Rozsudkově k smrti, jak mile vešly v právní moc, musí se
 se všemi spisy a se zdáním soudu porotního od státního zástupce podati
 k ministerium práv; Ib § 470; ∞ s p o l e č n ý r. úhrnný, gemeinschaftli-
 ches Urteil, Kollektivurteil, *rozhodnutí několika rozepří spojených ke spo-
 lečnému projednávání* ŘZ 113/1895 § 187: Společným rozsudkem však mo-
 hou rozhodnuty býti toliko právní rozepře mezi týmiž stranami; KaHeNázv
 628; ∞ s p r a v e d l i v ý rozsudek vyneseny v souhlase s platným právem
 AČ XX 53(1537): . . . takové nesnáze mezi nimi vyslyšíc, spravedlivý roz-
 sudek a konec jim učinil; ∞ s u b m i s n í r. pro uznání VeSl IV 133: Roz-
 sudky submisní, když žalovaný uzná nárok žalobní a tudíž vzdává se vpuš-
 tění se ve spor; ∞ t r e s t n í Strafurteil *rozsudek trestního soudu* ŘZ
 25/1850 § 469: Každý rozsudek trestní má se bez prodlení vykonati, jak-
 mile v právní moc vešel; ŘZ 119/1873 § 260: Byl-li obžalovaný vinen nale-
 zen, má se v rozsudku trestním vyřknouti: . . . ; Sb 82/1942 § 1; ∞ u b r -
 m a n s k ý r. rozhodčí, r. mocný, Brikcí 39 1: Item, kdyby vinný, nejsa
 obeslán, . . . přiznal se krom soudu, a kterýž by na ubrmány se poddal:
 ten již, poněvadž by rozsudek ubrmanský naň předšel, pokutú hlavní ne-
 zasloužil trestání; ∞ ú h r n n ý r. společný; ∞ u r č o v a c í Feststellungs-
 urteil *rozhodnutí soudu o mezitímním určovacím návrhu žalobcově (zda
 právo nebo právní poměr, jež za rozepře se staly spornými, existují)*
 KaHeNázv 368; Váž 4722VII/1 359(1925): V žalobě se žalující strana vý-
 slovně dovolává jen toho, že má zájem na použití určovacího rozsudku ve
 sporu . . . ; ∞ ú t r p n ý peínlicher Ausspruch *rozsudek vyneseny v trestní
 při* Ther 1769 39 3: Při vynešení útrpného rozsudku . . . ; ∞ n a z á k l a d ě
 u z n á n í r. pro uznání, Urteil auf Grund von Anerkenntniss ŘZ 113/1895
 § 395: Rozsudek na základě uznání. Když žalovaný zcela neb částečně
 při prvním roku nebo při ústním přelíčení uzná nárok proti němu vzne-
 sený, budiž k návrhu žalobce podle tohoto uznání rozhodnuto rozsudkem;
 ∞ p r o u z n á n í r. na základě uznání, r. submisní, Anerkenntnisurteil
rozsudek vydaný na základě uznání žalobcova nároku žalovaným Váž 4524
 VII/1 5(1925): nejde . . . o rozsudek pro uznání, poněvadž nárok . . . nebyl
 uznán; ∞ v e d l e j š í r. mezitímní Term 1850 27, 106, 108 a 256; Borový
 Úřslcírck 273; ∞ v y k o n a t e l n ý vollstreckbares Urteil *rozsudek, na je-
 hož podkladě možno vést exekuci* KaHeNázv 1321; Hora III 34; ∞ n a z á -
 k l a d ě v z d á n í r. pro zřeknutí se, Urteil auf Grund von Verzicht ŘZ
 113/1895 § 394: Rozsudek na základě vzdání. Jestliže žalobce při prvním
 roku nebo při ústním přelíčení vzdá se vymáhaného nároku, budiž žaloba
 k návrhu žalovaného rozsudkem zamítnuta na základě vzdání; KaHeNázv
 1386; ∞ z a m e š k a c í r. kontumační NečasNázv 191(1893); ∞ z d á n -

livý Hora III 12: ...rozsudek jen zdánlivý, totiž takový, který se na
 venek sice za rozsudek vydává, ale ve skutečnosti vlastně ani žádným
 rozsudkem není...; ~ z m a t e č n ý nichtiges Urteil, Nullitätsurteil *roz-
 sudek vydaný na základě vadného procesního řízení* ŘZ 119/1873 § 292;
 KaHeNázv 826; ~ p r o z m e š k á n í r. kontumační ŘZ 113/1895 § 396:
 Jestliže žalobce nebo žalovaný zmešká první rok...budiž... k návrhu
 strany, která se dostavila, o žalobní žádosti nalezeno rozsudkem pro zmeš-
 kání; Hora I 70; ~ z p r o š ť u j í c í r. osvobozovací ŘZ 119/1873 § 281;
 Sb 108/1933 § 17; ~ p r o z ř e k n u t í s e r. na základě vzdání ~ z t v r -
 z u j í c í r. potvrzující PelTaj 50 (1848): ...žádaná přípověď počátek sporu
 jest, jenž... rozsudkem magistrátním...a rozsudkem ztvrzujícím vsl. odvo-
 lávacího soudu...rozhodnut jest...; • č i n í t í r - k y n a s v ě d o m í *roz-
 suzovati svědomitě* Kold A 37 21: ...konšelé... při těch přech...
 kdež by se práva psaného nedostávalo, mají na svá svědomí rozsudky čí-
 nítí, a tak se chovati, aby vždycky více byli nakloněni k milosti...; d o -
 p l n ě n í r - k u Ergänzung des Urteiles ŘZ 113/1895 § 424; Hora II 411:
 Doplnění rozsudku bude potřebí všude tam, kde soud při rozhodování....
 přehlédl jistý nárok, o němž měl rozhodnouti...; r - e k j d e p ř e d s e
 sententia procedit, *rozsudek se vykonává* ZZ 1500 24: ...a rozsudkové
 panští a vládyčtí předešní i potomní, ti také mají jíti před se...; n a p r a -
 v í t í r - e k reformiren ein Urteil, *změnití rozsudek v řízení před vyšší
 instancí* Term 1850 154; o b d r ž e t í r - k e m při obdržetí r-ek, durch
 einen Ausspruch eine Action erhalten, *zvítěziti ve sporu* OZZŠ F XLVIII
 244: Obdrželi-li původ na témž soudu komorním rozsudkem při... může...
 od téhož soudu list zatýkací proti druhé straně vzíti...; o b d r ž e t í
 r - e k obdrželi r-kem při, einen Ausspruch erhalten OZZČ F LXI 250:
 Kdožby při soudu dvorském rozsudek nebo stané právo obdržel...; v o d -
 p o r b r á t í r - e k das Urteil anfechten, *podati opravný prostředek pro-
 ti rozsudku* ŘZ 113/1895 § 506: Dovolací spis musí... obsahovati: ...určité
 prohlášení, jak dalece rozsudek v odpor se bere...; o d v o l a t í s e z r -
 k u die Berufung gegen das Urteil ergreifen ŘZ 25/1850 § 386: Rozsudek
 okresního soudu sborového, když obžalovaný se z něho odvolal, jemu na
 újmu nikdy se změnití nemůže; o p r a v a r - k u Urteilsberichtigung,
opravení rozsudku vyšší instancí ŘZ 113/1895 § 420: potřebuje-li skutková
 povaha rozsudku doplnění nebo vysvětlení... každá strana může na-
 vrhnouti opravu... během osmi dnů po doručení rozsudku; Ib § 422;
 o s v o b o d í t í r - k e m durch ein Urteil lossprechen ŘZ 25/1850 § 393:
 Ve všech... případech, v kterých obžalovaný... konečným rozsudkem
 byl osvobozen... může zástupce státní... navrhnouti, by se řízení obno-
 vilo...; k m o c n ě m u r - k u p o d a t í podati se na mocný rozsudek,
vznéstí spornou záležitost na rozhodčího (na základě dohody) KapKnOp

II 230(1535):.... a potom p. Jan... a p. Bernart... na krále... sú se odvolali, a král... s vuolí obú stran tej pře na p. hejtmana a pány sůdce markrabství Moravského JMt k mocnému rozsudku podati jest ráčil...; podati se na mocný r-ek k mocnému r-ku podati AČ XI 276 (1465): poněvadž se zároveň Jan psaním svým k Hanušovi na mocný rozsudek podává...; porovnati r-kem rozeznati r-kem *rozhodnouti spor rozsudkem* Kold S XII 384:... mají je o to... spravedlivým rozsudkem... rozeznati, a co by mu na penězích za pokutu dáti měl a povinen byl ten, kterýž proto u vězení... držán byl, rozsudkem svým je porovnati...; potvrditi r-ek das Urteil bestätigen VoČP 176 (1851):... potvrdil c. k. vrchní soud zemský... na dovolání žalované rozsudek, jejíž c. k. soud krajinský vynesl...; prohlášení r-ku vyhlášení r-ku, Kundmachung des Urteiles, Urteils-eröffnung (-verkündigung), Verkündung des Urteiles *veřejné oznámení rozsudku v soudní síni* Term 1887 156; ŘZ 113/1895 § 414: Prohlášení rozsudku není závislé na přítomnosti obou stran;... Hora II 382: K prohlášení rozsudku stačí u nás oznámiti... rozsudečný nález a... důvody rozhodovací; pronésti r-ek vynésti r. VoČP 121(1851): aby... c. k. vrchní zemský soud rozsudek c. k. krajinského soudu... zrušiti a proti Františku P... dle konečné prosby žaloby rozsudek pronesti ráčil; provésti r-ek vykonati r. Nečas-Názv 60(1893); přijmouti r-ek *spokojiti se s vyřízením sporu* AČ XVIII 408(1479): A tu jesti tázal stran, přijímají-li rozsudek a nález práva našeho; přisouditi r-kem a právem mit Urteil und Recht zuerkennen *soudním výrokem něco někomu přiznati* OZZČ F LXXVI 260:... aby se jednomu každému k tomu, což mu rozsudkem a právem přisouzeno jest, rychlé dopomožení státi mohlo...; rozeznati r-kem porovnati (rozsouditi)r-kem Kold S XII 384: tehdy soudcové, dadouc vinného z vězení na dostatečné rukojmě, mají je o to na své povinnosti spravedlivým rozsudkem... rozeznati...; rozsouditi r-kem porovnati r-kem ZZ 1530 78: Ktož by kterou při prosoudil soudem..., a rozsudkem rozeznán byl, ...; učiniti r-ek vynésti r-ek, *rozsouditi* AČ VII 488 (1475); Ib 423(1501):... že JMt ráčí soudem spravedlivým o to rozsudek učiniti...; ZápŽer I 239(1600):... že se uteče k J.M.C., kteráž jako vrch a hlava práva mezi námi rozsudek učiní: učiniti r-ek na hrdlo *odsouditi k trestu smrti* ZZ 1530 189 74: A uznali-li by spravedlivě při tom mordu jakou nešlechtnost, pro kterouž by hoden byl hrdlo ztratiti: budou moci a mají na jeho hrdlo rozsudek učiniti; ukrátiti r-kem *ublížiti straně vyřízením sporu* AČ XVIII 408(1479): I zdálo se Janovi písaři, že by mu bylo rozsudkem naším a vajpovědí ukráceno; i volá se k vyššímu právu...; uveřejnění r-ku öffentliche Bekanntmachung des Urteiles, *veřejné oznámení rozsudku jako vedlejší trest uložený vinníkovi zpravidla k návrhu vítězné strany* Sb 124/1924 § 14: Z rozhodnutí o uveřejnění roz-

sudku ... mohou obě strany podat odvolání; Sb 218/1926 § 55: Odsuzuje-li soud pro přečin podle šu 46, může naříditi uveřejnění rozsudku na útraty odsouzeného i bez návrhu; *u v e ř e j n ě n í r - e k v e ř e j n ě v y h l á s ě n í o d s o u z e n í v i n n í k o v o* Sb 568/1919 § 23: Při odsouzení pro přestupek předražování budiž uznáno, že rozsudek jest uveřejniti, vyžaduje-li toho veřejný zájem; Sb 218/1926 § 55: Poškozenému budiž na jeho návrh, byl-li obviněný uznán vinným přečinem ... přiznáno právo uveřejniti na útraty odsouzeného rozsudek; *v y h l á s ě n í r - e k d e n S e n t e n z k u n d m a c h e n*, *das Urteil verkündigen* ŘZ 25/1850 § 293: Hned potom, když byl soud nález učinil, má se rozsudek vyhlásiti v sedění veřejném .. Předsední vyhlásí rozsudek a podstatné jeho příčiny ...; *v y h l á š e n í r - k u p r o h l á š e n í r - k u*, *Urteilsverkündung* Term 1850 115 a 200; ŘZ 119/1873 § 269: Nepřišel-li obžalovaný k vyhlášení rozsudku, může ho předsedící k tomu konci dáti postaviti ...; *v y k o n a t e l n o s t r - k u* *Vollstreckbarkeit des Urteiles*, *způsobilost k uskutečnění obsahu rozsudku* ŘZ 113/1895 § 466: Odvoláním časně vzneseným staví se právní moc a vykonatelnost rozsudku v odpor vzatého ...; Ib § 547; *v y k o n a t i r - e k* provésti r-ek, *das Urteil exequiren* (*vollstrecken*, *vollziehen*, *in Vollzug setzen*) ŘZ 25/1850 § 469: Každý rozsudek trestní má se bez prodlení vykonati, jak mile v právní moc vešel ... Okresní soudcové mají ... předkládati státnímu zástupci při okresním soudu sborovém výkaz, které rozsudky v běhu předešlého měsíce byly vykonány; ŘZ 119/1873 § 397; *v y n e s e n í r - k u* *Urteilsfällung*(-schöpfung) ŘZ 25/1850 § 291; ŘZ 66/1873 § 70: Nastane-li potřeba, by před vynesením rozsudku nastoupil soudce jiný, má nový soudce ústní přelíčení znovu předsevzítí ...; ŘZ 113/1895 § 391: Jestliže některé z několika v téže žalobě vznesených nároků neb jestliže část nároku ... přestaly býti sporné, soud ... může ihned přistoupiti ku konci jednání a k vynesení rozsudku ...; *v y n é s t i r - k e m r o z h o d n u t í* *die Entscheidung durch Urteil fällen* ŘZ 113/1895 § 390: Když rozepře podle výsledků provedeného líčení a provedených důkazů jest zralá ke konečnému rozhodnutí, soud vynéstí má toto rozhodnutí rozsudkem ...; *v y n é s t i r - e k* pronéstí r-ek, učinití r-ek, vypovědětí r-ek, vyřknouti r-ek, *das Urteil aussprechen* (*erlassen*, *fällen*, *schöpfen*, *sprechen*) ŘZ 25/1850 § 475; ŘZ 119/1873 § 257: Potom prohlásí předsedící, že přelíčení jest skončeno, načež se odebere soud do síně poradní, aby vynesl rozsudek; *v y p o v ě d ě t í r - e k* vynéstí r-ek ThSl 45 a 81; *v y ř k n o u t í r - e k* vynéstí r-ek ThSl 45; *v y v ě s ě n í v e ř e j n ě r - e k v e ř e j n ě o z n á m ě n í o d s o u z e n í v i n n í k o v o v o b c i j e h o b y d l i š t ě a o b c i m í s t a t r e s t n ě h o č i n u* Sb 568/1919 § 23: Vedle uveřejnění v časopisech nebo místo něho lze naříditi, aby rozsudek byl veřejně vyvěšen nebo jinak vyhlášen ...; *v z ě t í k o n e c a m í s t o s k r z e r - e k s k o n č ě n í s p o r r o z s u d k e m* Ohflgl II 31: ... kdež ta pře skrze rozsudek váš konec a místo vzietí

má...; *z d v i h n o u t i r - e k* das Urteil aufheben (kassiren), *zrušiti rozsudek nižší instance* VoČP 206(1851): Rozsudek... porotního soudu... na nějž byla stížnost zrušovací vedena, se zdvihá...; ŘZ 119/1873 § 288: Jestli zmatečná stížnost podstatná, má se rozsudek, pokud se naň stížnost vede a příčina neplatnosti se ho dotýká, zdvihnouti...; *zrušiti r - e k* zdvihnouti r-ek ŘZ 119/1873 § 289: Směřuje-li stížnost zmatečná jen proti některým opatřením rozsudku... může též soud rozsudek, na nějž se vede stížnost, zrušiti jen z části; ŘZ 113/1895 § 474: Jestliže odvolání... shledá se býti důvodné, budiž rozsudek zrušen...; ↗ kniha rozsudků, nález rozsudečný, rozsouditi, rozsudce, rozsoudnost, rozsudečné, rozsudí, rozsuditel, rozsudkový, rozsudně, rozsudník, rozsuzovatel, rozsuzovati.

Seznam použitých zákonů

Císařský patent ze 17. I. 1850 č. 25 ř. z., jímž se vyhlašuje nový prozatímní řád trestní.
Zákon z 27. IV. 1873 č. 66 ř. z. o řízení v nepatrných věcech právních (řízení pagatelní).
Zákon z 1. VIII. 1895 č. 113 ř. z. o soudním řízení v občanských rozepřích právních (civilní řád soudní).

Zákon ze 17. X. 1919 č. 568 Sb. o trestání válečné lichvy.

Mírová smlouva mezi mocnostmi spojenými i sdruženými a Maďarskem ze 4. VI. 1920 č. 102 Sb. z r. 1922.

Zákon z 30. V. 1924 č. 124 Sb. o změně příslušnosti trestních soudů a odpovědnosti za obsah tiskopisu ve věcech křivého obvinění, utrhaní a urážek na cti.

Zákon ze 4. XI. 1926 č. 218 Sb. o původském právu k dílům literárním, uměleckým a fotografickým (o právu autorském).

Zákon z 28. VI. 1933 č. 108 Sb. o ochraně cti.

Vyhláška ministra spravedlnosti ze 7. VII. 1933 č. 145 Sb., kterou se vyhlašuje znění zákona 124/1924 Sb.

Vládní nařízení z 18. XII. 1942 č. 82 Sb. o vlivu soudního trestního řízení na služební poměr veřejných zaměstnanců a na veřejnoprávní penzijní zaopatření.

Vysvětlení zkratk použitých pramenů

Boh	Bohuslav J. V., <i>Sbírka nálezů nejvyššího správního soudu ve věcech administrativních</i> (od r. 1927).
Borový Úřscírk	Borový Klement, <i>Úřední sloh církevní</i> . Praha 1879.
GCechArt	Generální cechovní artykulové pro pořádky královských dědičných zemí českých léta 1739ho (5. I.).
HobzaPo	Hobza Antonín, <i>Poměr mezi státem a církví</i> . Praha 1931.
Hora	Hora Václav, <i>Československé civilní právo procesní I—III</i> . Praha 1934.
KaHeNázv	Kadlec K. - Heller K., <i>Německo-české názvosloví úřední a právnické</i> . Praha 1923—1926.
KapKnOp	Kapras Jan, <i>Pozůstatky knih zemského práva knížetství Opavského I—II</i> . Praha 1906—1908.
NečasNázv	Nečas Jan, <i>Německo-české názvosloví právnické</i> . Brno 1893.
ORS	Obecní řád soudní a řád konkursní Čech, Moravy, Slezska, Rakous... (překlad pořídili: Erben, Frič, Strobach, Havlík, Neubauer). Praha 1848.

Ohflgl	Tomaschek J. A., <i>Oberhof Iglau</i> . Innsbruck 1868.
PelTaj	Pelikán J. Vl., <i>Tajemník soudní</i> . Hradec Králové 1851.
SAB	Rukopisný materiál Státního archivu v Brně.
Term 1850	Juridisch-politische Terminologie für die slawischen Sprachen Oesterreichs. Deutsch-böhmische Separat-Ausgabe. Vídeň 1850.
Term 1887	Německo-česká právnícká terminologie (pražská). Praha 1887.
ThSl	Tham K. I., <i>Okus česko-německého právníckého a jednatelského slovníku s úplným německým ukázkadlem</i> . Praha 1808.
Váž	Vážný František, <i>Sbírka rozhodnutí nejvyšších stolic soudních republiky Československé I</i> . Rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech občanských.
VeSl	Veselý Fr. X., <i>Všeobecný slovník právní I—V</i> . Praha 1896—1899.
VoČP	Vočadlo Jan, <i>Český právník I—V</i> . (8 svazků). Praha 1851—1872.
ZZ 1500	Zemské zřízení (vladislavské). Archiv český V.
Zkratky ostatních pramenů i další zákony jsou uvedeny v „Právněhistorických studiích“ 8/1962, str. 298—299.	

„Das Urteil“

(Beitrag zur historischen Entwicklung der tschechischen Prozeßterminologie)

Vladimír Růžička

(Zusammenfassung)

Růžičkas Beitrag ist ein weiteres Beispiel der Arbeit an dem „Historischen Wörterbuch der tschechischen Rechtsterminologie“, das im Institut für Staat und Recht der Tschechoslowakischen Akademie der Wissenschaften zusammengestellt wird. Die vorliegende Arbeit ist ein Versuch der Darstellung der historischen Entwicklung einer wichtigen Prozeßinstitution, nämlich „des Urteils“, und bietet einen neuen Beweis der Reichhaltigkeit des exzerpierten terminologischen Materials, obwohl bisher nur ein kleiner Teil hiervon verarbeitet worden ist.